

Meraklılar İçin...

Neden merak ettiğinizi düşünmek bile aslında bir merak etme davranışıdır. Peki merak ya da neden herkesin farklı konuları merak ettiği hakkında düşündünüz mü? Merakın nasıl işlediğiyle ilgili pek çok farklı bakış açısı olsa da hepsinin birleştiği bir ortak nokta var: Merak yani yeni bilgileri öğrenme ve anlama isteği, hiç bitmeyen bir gereksinim.

Bu kelebeğin türü nedir acaba?

Çoğu zaman farkında bile olmadan bir sürü olayı, nesneyi ya da davranışı algılarız. Beynimize tüm duyularımız aracılığıyla her zaman yeni bilgiler gelir ancak sadece bazıları dikkatimizi çeker. Örneğin bir müzikal izlerken kimimizin dikkatini müzikler, kimimizinkini oyuncuların kostümleri çeker. Bunlar hakkında bilgi elde edebilmek amacıyla da araştırmaya koyuluruz. İşte bize bunu yaptıran duygunun adı meraktır.

Merak, yaşam boyu süren bir duygudur ve doğuştan gelir. Yaşamımızın ilk yılları en meraklı olduğumuz zamanlardır. Pek çok soru sorarız ve çevremizdeki her olayı keşfetmek isteriz. Bu keşif aslında kendimizi de keşfetmemizi sağlar. Nasıl mı? Sorduğumuz tüm soruların içinden bazılarının yanıtları daha çok ilgimizi çeker. Böylece merak ettiğimiz ve öğrenmekten keyif aldığımız konuları keşfedebiliriz.

Bu tuşa basınca nasıl sağa dönüyor? Kesinlikle kumandanın içinde görmem gereken bir şeyler var!

Yapılan araştırmalara göre, bir olaydan rahatsız olduğumuzda ve bir olayı merak ettiğimizde beynimizin aynı bölgesinde hareketlilik olur. Yani merak ettiğimiz olayı öğrenince rahatlamamız tıpkı kaşınan bir yeri kaşındığımızda yaşadığımız hisle benzerdir.

Merak ettiğimiz konularla ilgilendikçe beynimizde yeni bağlantılar kurulur ve yeni verilerin belleğimize kaydedilmesi kolaylaşır. Örneğin dinozorlarla ilgili pek çok bilgiye sahipken bu konuda yepyeni bir bilgiyle karşılaştığımızda, onu eski bilgilerimizle bağdaştırarak akıl yürütebiliriz.

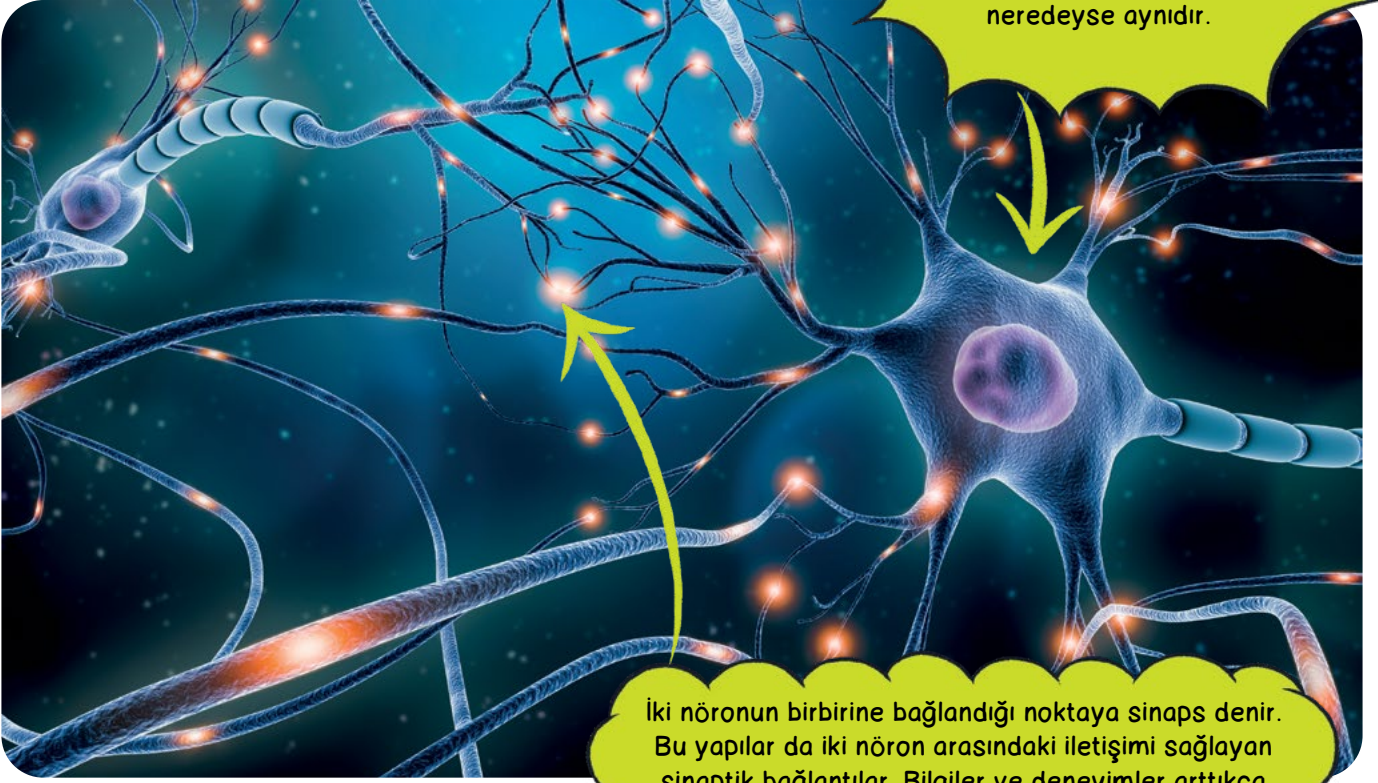

Geçen hafta babamla bu sandalyeyi yaptık. Biliyor musunuz, babam sadece çivileri çakmama yardım etti. Tüm ölçüm işlemlerini ben yaptım!

Bugüne kadar yapılmış bilimsel araştırmaların çoğu; kişilerin bir durumu, olayı ya da nesneyi merak etmesiyle başladı. İnsanların merak duygusunun ortaya çıktığı zamanlarda bakalım beynimizde neler oluyor?

Bu, beynimizde bulunan nöronlardan yani sinir hücrelerinden yalnızca biri. Toplam nöron sayısı çocukluk döneminde ve yetişkinlikte neredeyse aynıdır.

Nöronlar arasındaki sinaptik bağlantıların temsili gösterimi

İki nöronun birbirine bağlandığı noktaya sinaps denir. Bu yapılar da iki nöron arasındaki iletişimi sağlayan sinaptik bağlantılar. Bilgiler ve deneyimler arttıkça sinaptik bağlantıların sayısı da artar. Yani nöronların arasındaki iletişim yolları artar. Yaşamın ilk yıllarında çok fazla yeni bilgi öğrenildiği için yetişkinlere kıyasla bebeklerde iki kat fazla sinaptik bağlantı bulunur.

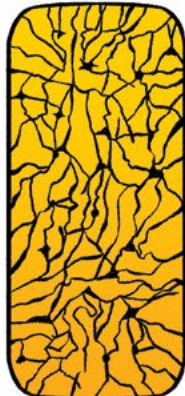
Beinde bulunan sinaptik bağlantıların miktarının yaşlara göre değişimi

Yenidoğan

1 ay

9 ay

2 yaş

Yetişkin

Büyüdükçe pek çok yeni bilgi öğreniriz, öğrendiklerimizin arasında bağlantı kurma ve akıl yürütme becerisi kazanırız. Zamanla bazı konulara olan merakımız azalabilir ve ilgimizi çekmeyen konularla ilgili kurulan sinaptik bağlantıları kullanmayı bırakırız. Kullanmadığımız ve kesilen sinaptik bağlantıların yerine, daha çok kullandığımız bilgilerle ve merak ettiğimiz konularla ilgili yepyeni bağlantılar gelir.

Ben gidiyorum.
Elektronik ayağıtlara olan
ilgisini kaybetti. Artık
bitkileri merak ediyor.
Yerime yenileri gelsin.

Bu çocuk
büyüyünce
kesin botanikçi
olacak.

Merak etme yani öğrenme
isteğini nasıl geliştirebileceğini
biliyor musunuz?

Merak ettiğiniz konularla
ilgili düşünün, sorun ve
araştırmaya başlayın.

Her zaman kullandığınız öğrenme
yöntemlerinden başka yöntemler
de deneyin. Örneğin internetten
araştırmalar yapmak yerine
konuyu iyi bildiğini
düşündüğünüz insanlardan
dinleyerek bilgi edinin.

Öğrenememekten ve
eleştirilmekten korkmayın.
Her konunun hem basitçe
öğrenilecek yanları
hem de zor yanları
bulunabilir.

Yeni deneyimler, yeni konular
merak etmenizi sağlayabilir.
Görmediğiniz bir yere gitmek,
doğada bir gün kamp yapmak
ya da kurabiye pişirmek gibi
daha önce yapmadıklarınızı
deneyimleyin.

Küçük yaşta merak
ettikleri konularda pek çok
soru sorar. Siz de kaç yaşında
olursanız olun, soru sormaktan
çekinmeyin. Doğru yanıt bulana
dek araştırmaya ve sormaya
devam edin.

Sena Nur Öğüt
Çizim: Pervin Özcan